

MÓRICZ ZSIGMOND ISMERETLEN NOVELLÁJÁRÓL

1969 nyarán néhány napot töltöttem Budapesten és a Duna-kanyarban, s ez alkalomból került sor Leányfalu meglátogatására is. Természetes, hogy a Duna mellett főként Móricz Zsigmond leányfalui háza, a Móricz-emlékszoba érdekelt. Itt ismerkedtem meg az író leányával, Móricz Virággal, s ehhez szorosan kapcsolódik az alábbi anekdotaszerű történet is.

Széles út vezetett be a műúttól a villáig, árnyas fák, bokrok, díszcserjék között. A látogatási idő szigorúan tizenegy és tizenkét óra között volt lehetséges. Két idősebb hölgy ült a verandán, amely a márványzúzával behintett pihenőkertre nézett. Arra a helyre, ahol az író szép időben egykor novelláit, regényeit írta fehér kerti asztalon. Az épület mögött, a veranda végében nyílt egy egyszerű ajtó a kert felé, itt volt Móricz dolgozószobája. Faragott íróasztal, rajta írógép, mögötte könyvszekrény. A bútorokon, ablakban kézimunkák, itt-ott virág. Az idősebb hölgy, aki kizárta az ajtót, szívesen beszélt az íróról, válaszolt kérdéseinkre, mesélt az emlékszobában lévő tárgyairól. Később feleségemmel inkább a kézimunkákról, csipkékről beszélgettek. Engedélyt kértem a fényképezésre. Úgy gondoltam, hogy ez a takarítónő vagy gondnok, megérdemli a tíz- vagy húszforintos borralalót. Talán már nyúltam is a pénztárcám után, de valami közbejött a beszélgetés folyamán, tovább fényképeztem a kertet, az utakat, a fehér székeket az asztallal. Szerencsémre. Mert amikor kifelé indultunk, s a két hölgy ismét a villa verandáján beszélgetett, feleségem eszébe ötlött: kérdezzük meg, hogy most hol él Móricz Virág. S meg is kérdeztem, igyekezve a pestiek modorát utánozni:

– Tessék szíves megmondani, kérném szépen, hogy hol él most az író leánya, Móricz Virág.

Az a gondnokféle hölgy, aki az imént zárta be az emlékszoba ajtaját, felénk fordult, s ezt mondta:

– Itt áll önök előtt teljes életnagyságban . . .

Nem tudunk hová lenni a meglepetéstől, ismételten megköszöntük a látogatást, s igyekeztünk kifelé. Eszembe jutott a tíz forint. De jó, hogy nem nyomtam Móricz Zsigmond lányának a markába egy ropogós tízforintost.

Hát így kezdődött ismeretségem Móricz Virággal.

1970. április 11-én és 12-én a *Jó Pajtás* gyermeklap szerkesztőségének védnöksége alatt és a földvári Móricz Zsigmond Irodalmi Szakkör szervezésében irodalmi találkozót szerveztünk. A találkozó első napján Móricz-vetélkedő volt az általános iskolásoknak, s találkozó a vajdasági írókkal, költőkkel, melyen Bencz Mihály, Majtényi Mihály, Fehér Ferenc és Jung Károly léptek fel. A második napon a vajdasági magyar diáklapok szerkesztőinek találkozója volt, majd a helyi Irodalmi Múzeum megtekintése, ahol a földvári irodalmárok kéziratait, műveit, képeit állítottuk ki: Lovász Pálét, Bencz Boldizsárét, Bencz Mihályét, Bori Imrét, Botka Ferencét, Stevan Dokićét és Borislav Dorićét. Természetesen a szakkör névadójának, Móricz Zsigmondnak is jutott hely, s mellszobra is elkészült erre az alkalomra. Itt adódott az ötlet, hogy kérjünk Móricz Virágtól egy könyvet az író aláírásával, esetleg egy kéziratot is, őt magát pedig hívjuk meg a vetélkedőre.

Móricz Virág 1970. január 7-én válaszolt levelünkre, melyben többek között ezt írta:

„ . . . igaz, már egy hónapja megkaptam levelét, de közben annyit voltam beteg, mint különben húsz év alatt sem – csak most érzek magamban újra útikedvet:

Nagy kedvem kerekedett Bácsföldvárra elmenni. Mégpedig talán arra a tervezett irodalmi vetélkedőre? Szívesen részt vennék benne – szívesen tartanék az iskolában, vagy bárhol apámról előadást.

Az útiköltséget vállalom, csak ott lássanak vendégül – lehetőleg szállodában, de ha az nincs, magánagy is megfelel.

S esetleg megszervezhetnék, hogy a környék más magyar lakta községében is – ha már ott vagyok – hasznomat vegyék?

Érdekes, lassan a fél világot bejártam, távoli kontinensen is – de Jugoszláviában még sohasem voltam.

Az utazásra tél vége, tavasz eleje, talán március látszik alkalmasnak szerintem.

Addig majd készítek egyet-mást a kis múzeumuk részére, könyvet, fényképet, kéziratot.”

Sajnos, Móricz Virág beígért látogatására nem került sor. Az áprilisi rendezvény előtt, március 26-i levelében az alábbiakat írja:

„Kedves Tanár Úr,
nagy sajnálatomra az orvosok nem helyeslik útitervemet. Két hete kerültem csak haza a kórházból – és az első kontroll vizsgálatról ma hazatérve, bánatosan közlöm, hogy most mégsem tudok Bácsföldvárra utazni. Hanem majd ősszel – vagy máskor, okvetlen!

Igéretem szerint küldök az iskola részére egy kis ajándékot.

A VASÁRNAP DÉLUTÁN kiadatlan kézírata apámnak. Nem tartotta biztosan eléggé jelentékenynek s félretette a motivum-gyűjteményébe. Hogy mégis ezt a kéziratot választottam, az talán a jugoszláviai munkanélküli – említése miatt történt. És mert oly gyönyörűek – a kissé elmosódott első oldalt kivéve – a kiválóan olvasható betűi.

Küldök egy MAGVETŐ-t, benne az ő autogrammjával. Valószínűleg ismerik ezt az antológiát – s ha nem, hát most gyönyörködjenek benne.

S küldöm apám Irodalmi Tanulmányok című két kötetét, amit talán a verseny-győztesnek adhatnának? Azonkívül szíves üdvözlétemet a Vajdaság-i s azonbelül a bácsföldvári diákoknak, tanáraiknak s általában mindenkinek, abban a reményben, hogy ha most nem is, de később majd találkozunk.

Baráti üdvözléssel Móricz Virág s. k.”

Móricz több elbeszéléskötetét néztem át azóta. Sehol sem akadtam rá erre a grafitceruzával írt novellájára, melyet 1970. április 12-én olvastam fel az irodalmi találkozó vendégeinek, először a nyilvánosság előtt.

A kézirat, a többi kézirattal, fényképpel, könyvgyűjteménnyel, az egykori irodalmi múzeum anyagával együtt, dobozokba zárva vár jobb sorsra.

WEISSENBECK József